

ГРОМАДСЬКА СПІЛКА
**ПЕРША ЕНЕРГЕТИЧНА АСОЦІАЦІЯ
УКРАЇНИ**
(ГС "ПЕАУ")

Україна, 03057 м. Київ, просп. Перемоги, 39, офіс 118
тел. (044) 222-53-87, e-mail: office@eau.org.ua, www.eau.org.ua

30.10.2020 №04-159/1

на № _____ від _____

Голові НКРЕКП

Щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо оплати послуг з передачі електричної енергії при експортних операціях та послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління при здійсненні імпорту та/або експорту електричної енергії»

В. Тарасюку

Шановний Валерію Володимировичу!

Громадська спілка «Перша енергетична асоціація України» розглянула проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо оплати послуг з передачі електричної енергії при експортних операціях та послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління при здійсненні імпорту та/або експорту електричної енергії, який був розроблений Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, і оприлюднений 08.10.2020 та вважає за необхідне зазначити таке.

Законодавче впровадження оплати послуг на передачу при здійсненні експорту електричної енергії, яке пропонується даним проектом Закону, призведе до погіршення умов роботи на ринку українських виробників електричної енергії. А це, у свою чергу може негативно вплинути на ситуацію в енергетичній галузі, зокрема, в сфері електроенергетики, яка наразі переживає масштабну фінансово-економічну кризу, а основні енергетичні компанії України перебувають у вкрай скрутному фінансовому становищі.

Негативними наслідками від прийняття вказаного проекту Закону, зокрема, будуть такі.

По-перше, у країнах-членах Енергетичного Співтовариства плата за передачу при здійсненні експорту та імпорту електроенергії відсутня, а тариф на передачу сплачується виключно при здійсненні діяльності з постачання електричної енергії кінцевому споживачу, а не при оптовій торгівлі, в тому числі, при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Водночас, покриття витрат операторів системи передачі, що виникають під час транзитних міждержавних перетоків, компенсується за рахунок так званого ІТС механізму, впровадженого Регламентом Європейської комісії

№ 838/2010. Тобто, НЕК «Укренерго» з метою компенсації витрат, завданих транзитними перетоками електричної енергії, має стати учасником ІТС-механізму та отримувати компенсацію понесених ним витрат. Втім, це питання досі не вирішене, що створює негативні наслідки для учасників ринку.

Відповідно, викладений в проекті Закону підхід не узгоджується з порядком компенсації, передбаченим ІТС механізмом, який, як частина Європейського законодавства, має імплементуватися Україною в рамках Договору про Асоціацію з ЄС.

По-друге, відповідно до ч.11 ст.2 ЗУ «Про ринок електричної енергії», суб'єкти владних повноважень, а також суди при застосовуванні норм цього Закону беруть до уваги правозастосовну практику Енергетичного Співтовариства та Європейського Союзу, зокрема рішення Суду Європейського Союзу (Європейського Суду, Загального Суду), практику Європейської Комісії та Секретаріату Енергетичного Співтовариства щодо застосовування положень актів законодавства Європейського Союзу, зазначених у цій статті.

З 15.12.2010 Україна є договірною стороною Договору про заснування Енергетичного Співтовариства (далі Договір), який відповідно до ст.9 Конституції України, є складовою частиною національного законодавства. Відповідно до взятих Україною зобов'язань згідно зі ст. 41 Договору, забороняється встановлення мита й кількісних обмежень імпорту й експорту енергопродуктів і матеріалів, для транспортування яких використовуються мережі, і всі заходи, що мають подібний результат.

Секретаріат Енергетичного Співтовариства у Повідомленні про відповідність «Україна – тариф на послуги з передачі та диспетчеризації електроенергії в частині тарифів на експорт та імпорт» від «28» травня 2020 року № 1/2020 виклав свою оцінку правомірності дій НКРЕКП щодо встановлення тарифу на передачу при експорті в межах повноважень наданих Договором про заснування Енергетичного Співтовариства. Зокрема, Секретаріат Енергетичного Співтовариства оприлюднив позицію, згідно з якою заборонено встановлювати тариф на передачу щодо експортних та імпортних операцій, оскільки такі дії є заходами еквівалентними до мита, а тому їх запровадження буде порушувати ст. 41 Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Суд Європейського Союзу у справі FENS проти Республіки Словачія від 06.12.2018 також зайняв подібну позицію. Таким чином, **проект Закону не відповідає ані Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, ані судовій практиці Європейського Союзу.**

По-третє, проект Закону повинен бути попередньо погоджений Європейською комісією на виконання вимог Закону України «Про Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (п. 5 Додатку XXVII-А), оскільки

він вносить зміни до ЗУ «Про ринок електричної енергії», тобто, до законодавчого акту наближеного до acquis Європейського Союзу.

По-четверте, встановлення оплати послуги з передачі та диспетчеризації електричної енергії для експортерів матиме наслідком значне збільшення собівартості електричної енергії, яка експортується, що призведе до неможливості конкурувати із оптовими трейдерами на зовнішніх ринках, адже останні не сплачують тариф на передачу. Таким чином, **проект Закону створить умови для штучного блокування експорту електроенергії та, відповідно, погіршення торгового і платіжного балансу України.**

Окремо, слід зазначити, що **сподівання Комісії щодо зменшення тарифу на передачу для споживачів** за рахунок його сплати також експортерами, є **примарними**, оскільки за фактичної відсутності експорту, це спочатку призведе до неповного покриття витрат на передачу НЕК «Укренерго» (що мало місце у 2 півріччі 2019 року та у 2020 році) і, як результат, – до сплати усіх витрат на передачу споживачами.

Недолугою виглядає також спроба авторів законопроекту обґрунтувати необхідність сплати експортерами тарифу на передачу тим, що на відміну від європейських колег вони не є учасниками ІТС – механізму і таким чином не сплачують ОСП країни, в якій вони здійснюють діяльність, додатковий платіж (0,8 євро за мегават-годину). Адже цей платіж є мізерним у порівнянні з тарифом на передачу в Україні (менший майже у 200 разів). Дивує також і намір Комісії закріпити у законі положення про сплату експортерами тарифу на передачу на постійній основі, що свідчить про намір і надалі ухилятися від приєднання до ІТС – механізму.

ГС «Перша енергетична асоціація України» не підтримує проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо оплати послуг з передачі електричної енергії при експортних операціях та послуг з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління при здійсненні імпорту та/або експорту електричної енергії, оскільки його положення суперечать міжнародним договорам та міжнародній практиці, створюють перешкоди для чесної міжнародної конкуренції, не відповідають інтересам виробників електричної енергії, а у кінцевому рахунку і споживачів та матимуть негативні наслідки для економіки України у цілому. **У зв'язку з викладеним, Асоціація рекомендує Комісії утриматись від подальшого просування цього законопроекту.**

З повагою,

Президент ГС «ПЕАУ»

В. Котко